

handlede Forbud lade sig forene med Grundlovens § 88, og at det forventer, at Justitsministeren vil vaage over, at de under ham forterende Embedsmænd ikke krænke de Borgernes ved Grundloven hjemlede Rettigheder, gaar Folkethinget over til den næste Sag paa Dagsordenen." Forhandlingen dreier sig nu om dette Forflag. Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne har Ordet.

J. N. Hansen: Jeg skal kun sige, at jeg tror, at Dagsordenen er tilstrækkelig motiveret ved, hvad der allerede er udtalt.

Formanden: Da Indgivelsen af denne Paaftand i Virkeligheden ikke gjør nogenføhle Forandring med Hensyn til det, som er Gjenstand for Forhandlingen, antager jeg, at de ærede Medlemmer, som have ladet sig indtegne angaaende Forespørgslen, ogsaa ville udtale sig med Hensyn til Paaftanden.

Holstein-Ledborg: Jeg skal fatte mig i stor Korthed; jeg vil kun tillade mig at udtale min Tak til de ærede Forespørgere, fordi de have bragt denne Sag frem. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds (Rimestad) har tydelig viist, at det var paa høie Tid, at denne Sag kom frem. Det ærede Medlem gaar nemlig i sin hele Argumentation ud fra Noget, jeg maatte tør kalde en Forglemmelse af, hvad der staa i Grundloven. Det ærede Medlem gaar ud fra almindelige Grundfætninger om, at Staten er nødt til at vaage over, at visse bestemte Sædelighedsgrundfætninger overholdes, og derfor slutter det ærede Medlem, at Staten er berettiget til at bruge hvilke som helst Midler for at fikke sig dette Formaal. Det ærede Medlem gaar fuldstændig bort fra og glemmer fuldstændig, at Grundloven i sine to Paragrafer, som her ere blevne paaberaabte, nemlig §§ 88 og 76, aabenbart udelukker Anvendelsen af enhver som helst forebyggende Foranstaltning fra det Offentliges Side. Hvorvidt Borgernes uden Straf og uden at risikere Nogetsomhelst kunne holde politiske eller religiøse eller hvilke som helst andre Forsamlinger, det er ikke det Spørgsmaal, hvorom det dreier sig i Dag; men Spørgsmaalet er, om vi ikke i Grundloven have en bestemt Garanti for, at der fra Statens Side ikke mere anvendes præventive Forholdsregler paa dette Gebet. Det dreier sig om den samme Tanke, som Grundloven har fulgt med Hensyn til Presseforholdene, hvor den ligeledes er gaaet bort fra de præventive Forholdsregler og er gaaet over til kun at søge sin Sikkerhed mod mulige Overstridelser af Presseloven i repræsentive Forholdsregler. Den samme Tanke har Grundloven formuleret i §§ 88 og 76, idet disse Paragrafer tydelig vise, at det

er Grundlovens Mening, at Borgernes have en ubetinget Ret til at samle sig under Tag, selv om det er en offentlig Forsamling. Og tage vi § 76 — den er jo bleven draget ind med i denne Forhandling, hvor jeg oprigtig talt, ikke synes, den hører hjemme, eftersom de Møder, Talen er om, ikke vare religiøse Møder — men tage vi den med, uaagtet den nærmest sigter til religiøse Forsamlinger, da siger jo denne Paragraf: „Borgernes have Ret til at forene sig i Samfund for at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer med deres Overbevisning. . ." Det er en ubetinget Ret, som Grundloven giver Borgernes; til denne Ret knytter den saa den Bestemmelse i § 76: „at Intet læres eller foretages, som strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden". Deri ligger ikke Andet end, at, dersom Borgernes benytte Retten i § 76 til at lære eller foretage Noget, der strider mod den offentlige Orden, saa maa de finde sig i at blive straffede. Men dersom man forstaa Slutningen af § 76 saaledes, at det skal være Betingelse for, at Paragrafen overhovedet kan komme til at betyde Noget, saa maatte Meningen af Ordene i Grundloven jo være den, at Paragrafen ikke skulde betyde Noget, undtagen for saa vidt at vedkommende Minister eller Politivarighed fandt det hensigtsmæssigt at lade den betyde Noget. Men det kan ikke antages, at Grundloven har skrevet sine Bestemmelser og har hjemlet Rettigheder endog i et saa vigtigt Spørgsmaal for sine Borgere paa en saadan Maade, at deres Opretholdelse eller Ikkerepholdelse fuldstændig skulde være afhængig af Politivilkaarlighed. Man maa jo dog gaa ud fra, at Grundloven, naar ikke Ordene stride derimod, har villet hjemle virkelige Rettigheder; men det kan man kun, dersom man vil holde sig til Grundlovens bestemte Ord og indrømme, hvad der viist aldrig har været omtvistet før, at det, som Grundloven hjemler, er ikke præventive Foranstaltninger, men repræsentive Foranstaltninger, og at den Rettighed, der gives, er en ubetinget; thi kun for saa vidt have §§ 88 og 76 nogen Betydning; ellers vilde der ved disse Paragrafer ingen som helst Forandring være sket, og Alt vilde fuldstændig være overladt til Administrationens Vilkaarlighed. Det har maake i dette Tilfælde overordentlig Lidet at betyde, saaledes som Stemmningen i det Hele for Dieblisset er her i Landet. Men naar det først blev slaet fast, at man uden Hensyn til Grundlovens Bud, kan benytte præventive Foranstaltninger efter Politiets eller Administrationens Forgodtfindende blot for det ene Formaaels Skyld, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds opstillede, nemlig Bevarelsen af visse almindelige Retninger og Grundfætninger, ja, saa vilde vi komme ind i en Politivilkaarlighed her i Landet, som ingen Grændser havde mere. Denne Sag har desuden sin Betydning, fordi den har været Anledning til at vise, hvorledes man paa en vis Side, hvor til det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds